

बळीराम पाटील कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय,
ता. किनवट, जि. नांदेड.

इतिहास विभाग

सेमीस्टर – 5,

बी.ए. तृतीय वर्ष,

पेपर - 10

विषय:- महाराष्ट्रातील समाजसुधारक आणि प्रबोधन चळवळ

मार्गदर्शक

प्रा.अजय मारोती पाटील

प्रकरण –३. गोपाळ गणेश आगरकर.

जीवन परिचय.

- ▶ जन्म १४ जुलै १८५६ टेंभी, तालुका: कराड, जिल्हा: सातारा.
- ▶ वडिलांचे नाव गणेश आगरकर.
- ▶ घरच्या गरिबीमुळे शिक्षणाचा खर्च भागविण्यासाठी त्यांना अनेक मार्ग चोखाळावे लागले.
- ▶ कधी मामलेदार कचेरीत उमेदवारी करून, कधी मधुकरी मागून तर कधी कंपाउंडरचे काम करून त्यांनी आपले मॅट्रिकपर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केले.
- ▶ शिक्षणासाठी ते कऱ्हाड, अकोला, रत्नागिरी येथे गेले. आले.
- ▶ १८७५ साली ते मॅट्रिक झाले व महाविद्यालयीन शिक्षण घेण्यासाठी त्यांनी डेक्कन कॉलेजला प्रवेश घेतला.
- ▶ गोपाळ गणेश आगरकर व लोकमान्य टिळक यांची ओळख १८७९मध्ये एम. ए. करताना झाली. त्यांनी एकत्रच शिक्षण घेतले होते. त्यांनीच त्यावेळेस केसरी वृत्तपत्र सुरू करायचे ठरवले होते. त्यात लोकमान्य टिळक, गोपाळ गणेश आगरकर व विष्णूशास्त्री चिपळूणकर या तिघांचा पुढाकार होता.

आगरकर यांचे शैक्षणिक कार्य

- ▶ स्त्री शिक्षणासाठी पुढाकार.
- ▶ न्यू इंग्लिश स्कूलची स्थापना.
- ▶ डेक्कन एज्युकेशन सोसायटीची स्थापना.
- ▶ फर्ग्युसन कॉलेजची स्थापना.

गोपाळ गणेश आगरकर यांचे सामाजिक कार्य

- ▶ बुद्धीप्रामाण्यवाद
- ▶ व्यक्ती स्वातंत्र्य
- ▶ जातिव्यवस्थेस विरोध.
- ▶ बालविवाहाच्या प्रतेस विरोध.
- ▶ स्वयंवर विवाह पद्धती असावी.
- ▶ पोशाख विषयीचे विचार.
- ▶ जरट विवाह
- ▶ अलंकार

गोपाळ गणेश आगरकर यांचे धार्मिक कार्य

- ▶ मूर्तिपूजा
- ▶ शिमगासनास विरोध.
- ▶ पशुहत्येवर प्रतिबंध.
- ▶ अंत्यसंस्कार.

Thank you